СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 253. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, четвер, 30-го жовтня 1947. No. 253. JERSEY CITY and NEW YORK, Thursday, October 30, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS elsewhere

ПІДВИШКА ПЛАТЕНЬ ВИКЛИКУЄ ПІДВИШКУ ЦІН — ТЕФТ

Бостон, 28 жовтня. — Високі робітничі платні є причиною домагань підвишки цін на продукти до такої висоти, якої американський промисл не може втримати. Тому підприємці мусять швидко підвищувати ціни відповідно до підвищених платень. Таке вияснення на теперішній стан інфляції подав сен. Роберт А. Тефт у своїй промові, у якій він критикував економічну політику теперішнього уряду під проводом Трумана. Тефт радить знизити ціни товарів і робітничі платні, а підвишувати їх лише тоді, коли це безумовно конечне. Тефт закинув Труманові, що він не придержується засад господарки і це викликує безупинну зміну цін. Він подав такі три точки для зрівноваження господарки: Обтяти видатки на втримання уряду; зменшити податки; зменшити вивіз продуктів заграницю, а призначити на виконання Пляну Маршала лише такі суми, які Америка може витримати.

ЗА ДВА МІСЯЦІ БУДЕ ДОВОЛІ ЗБІЖЖЯ ДЛЯ ЕВРОПИ — ЛОКМАН.

Ню Йорк.—Коли витримаємо з ощадністю збіжжя ще два місяці так, як це робимо тепер, то впродовж двох місяців осягнемо нашу ціль і збережемо 100,000,000 бушлів збіжжя для рятунку голодної Европи. Такий погляд висловив Чарлс Локман, предсідник Громадянського Харчового Комітету в розмові з кореспондентами після конференції з 120 представниками краєвих організацій, які підтримують програму уряду добровільної ощадности харчів.

СУД ЗАПЕРЕЧУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ ПРАВА НАКИДАТИ ОЩАДНІСТЬ.

Луїсвил, Кентокі. — Окружний суддя Скат Милер видав рішення, що президент Труман не має права накидати горальням обовязок стримання виробу горівки, щоб у такий спосіб заощадити збіжжя на потреби голодуючиї Европи. Суддя наказав горальні Гевен Гил Дистилері, з Бардставн, щоб вона наново підняла продукцію, коли має контракт на доставу алькоголю з одним підприємством в Лос Анджелес. У мотивах рішення суддя сказав, що „краєва конечність минула і положення в Европі не може перешкаджати виповненню контракту в Америці.

ПРОБУЮТЬ ВИКЛИКАТИ ШТУЧНИЙ ДОЩ.

Вашингтон. — Коли в середу 29 жовтня налетять хмари понад стейт Мейн, тоді службовики з департаменту маринарки посіють сухий лід з літаків, щоб викликати штучний дощ для цілковитого погашення лісових пожеж. Подібний експеримент зроблено в околиці Лос Анджелес, одначе він не вдався.

ОДИН КОМУНІСТ НЕДОПУСТИВ ДО ПІДТРИМКИ ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Ню Йорк. — Міський радний Бенджамин Дейвис, який дістався до міської ради завдяки пропорціональній системі при виборах, зголосив свій протест проти резолюції, в якій місто Ню Йорк домагається від конгресу підтримки для Пляну Маршала. Другий радний, якому закидають приналежність до Комуністичної партії, а це Майкел Квил, з кпинами зажадав, щоб на засідання міської ради принести копію Пляну Маршала. — Саме тепер ведеться дискусія перед виборами в Ню Йорку, чи затримати дальше пропорціональну систему для репрезентації меншин, чи її скасувати загальним голосуванням. Дейвис дав вказівку для противників пропорціональної системи, як мають голосувати.

СПІЛЬНІ МАНЕВРИ У ТЕКСАСІ І В ФЛОРИДІ.

Гюстон, Тексас.—Команда армії й маринарки висадила на беріг 6,000 людей при допомозі 600 різного типу земноводних возів, як першу одиницю, яка має взяти участь в маневрах спільних збройних сил. Маневри будуть лише удавані. Вони полягають на припущенні, що ворог займив північну Флориду і всадовився на побережжі від Чарлстону, у Савт Каролайні, до Форт Валтону, у Флориді. Звідти ворог мав би напасти на Панаму, щоб заблокувати Канал. Військо з Тексас мало б недопустити ворога з Флориди.

„ЗЕМЛЯ БЕТЬСЯ" ПІД НЮ ЙОРКОМ.

Ню Йорк. Земля на побережжі океану, а зокрема під Ню Йорком, переходить свого роду филювання і видає такі биття, як серце. Таке спостереження оприлюднив директор сейсмографічного відділу при університеті Фордгем, о. Джозеф Линч. Він каже, що це діється внаслідок потрясень на океані.

250 ДОЛЯРІВ ЗА ОБІД.

Ню Йорк. — Для вшанування бувшого предсідника Жидівської Агенції для Палестини, д-ра Хаїма Вайцмана, відбудеться в готелі Валдорф Асторія обід 25 листопада. На ньому буде приявних 2,000 осіб, які заплатять по $250 за накриття. Дохід піде на науковий інститут ім. Вайцмана.

Часті сутички американських вояків з комуністами у Трієсті

Вашингтон, 28 жовтня. — Маріон Т. Бенет, конгресмен, який щойно повернувся з подорожі по Европі і відвідав околицю Трієсту, виявив, що американські вояки наражені на небезпеку частих боїв з комуністами. Таких боїв було досі 63 і були теж жертви в людах, заявив конгресмен. Він лише дивується, чому команда армії не оприлюднює цих вісток і твердить, що армія працює поза своєю „мідяною куртиною".

Бенет сказав ще, що в Европі це називають „холодною війною". Це справжня війна, а коли вона пошириться на цілий світ, цього поза Кремлем ніхто не знає. Він виявив, що пружинові літаки літають понад Европою і що росіяни продукують 45,000 тенків місячно.

Команда армії у Вашингтоні подала таке вияснення на закиди конгресмена Бенета: Армія не має ніяких вісток, наче б який американський вояк був убитий або ранений в околиці Трієсту понад ті випадки, які були прилюдно оголошені. За дальшими інформаціями вислано каблевий запит до майора генерала Брайента Мура команданта американської армії в Трієсті.

АМЕРИКА ВИВЕЗЛА 8.6% ХАРЧІВ ЗАГРАНИЦЮ.

Вашингтон. — Упродовж останнього фіскального року Злучені Держави вислали харчів до чужинних країв у відношенні 8.6% до загальної харчової продукції. Це припадає по 217 фунтів на кожну людину, включаючи й дітей, у Злучених Державах. Ці цифри дісталися до прилюдного відома через розшуки сенатора Герія Бирда. Вони вказують, яке велетенське завдання виконують американські фармері при харчуванні Европи й інших частин світу. Найбільше харчів вивезено до американської й британської зони в Німеччині й Австрії.

МІНІСТЕР В ЧІЛЄ НЕ ЩАДИТЬ РОСІЇ.

Сантяго, Чіле. — Міністер закордонних справ Херман Верґара в незвичайно гострих словах натаврував в палаті послів поведінку Росії й закинув їй, що вона робить з Чіле пробний грунт для своїх експериментів у новім роді тоталітарної війни. Він виявив, як Совети хотіли довести до заломання уряду в Чіле через знищення господарки. Хоч уряд пробував співпрацювати з комуністами, то вони відкинули всякі предявлення уряду.

В Організації Обєднаних Держав

П-НІ РУЗВЕЛТ ЗАКЛИКАЄ ДО СПІВПРАЦІ; СПРАВА КОРЕЇ. ЧЕРГОВА СЕСІЯ МАЛА Б ВІДБУТИСЯ В ЕВРОПІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 28. жовтня. — Поодинокі комітети Генеральної Асамблеї О.Д. сьогодні обговорювали дальше цілий ряд важливих справ, що продовжують турбувати загальну опінію світу. П-ні Елінор Рузвелт знову забрала голос на тему американсько-советських стосунків, закликаючи Советський Союз до співпраці, замість постійної опозиції для самої тільки опозиції. Вона рівночасно закликала до припинення взаємних обид і пропаганди, що витворює атмосферу недовіря і могло б довести до війни.

В Політичному комітеті Советський Союз домагався рівночасного відкликання американських і советських військ в Кореї на початку наступного року, висилки вже тепер „вибраної групи" корейських представників до О.Д. та робив натяки, що Советський Союз може евентуально погодитися на контролю виборів на Кореї.

Советські представники продовжують бойкотувати підкомітет, що займається виготовленням пляну для запропонованої Америкою „Малої Асамблеї" О.Д.

Більшість членів О.Д. виявляють згідність на французьку пропозицію, щоби чергова сесія Генеральної Асамблеї О.Д. в 1948 році відбулася в Европі, правдоподібно у Франції.

ПІСЛЯ ВТЕЧІ МІКОЛАЙЧИКА.

Шведський уряд заперечує приявність Міколайчика в Швеції. Поляки твердять, що він заарештований та виданий Советам.

Варшава, 28. жовтня. — Таємниче зникнення з Варшави керівника польської протикомуністичної опозиції, Станіслава Міколайчика, продовжує бути міжнародною політичною сензацією. У відповідь на поголоски, мовляв Міколайчик переправився невеликим судном до Швеції та є в дорозі до Лондону, швецький уряд видав офіціяльне повідомлення, в якому заперечує приявність Міколайчика на його території. Натомість інші польські втікачі, які прибули до Швеції вже після зникнення Міколайчика, заявляють, мовляв Міколайчик був заарештований та переданий до розпорядження советсько-російського уряду. Тимчасом в Польщі відбувається дальше перегруповка внутрі колись опозиційного Польського Стронніцтва Людового, на чолі якого стояв Міколайчик. Прокомуністичні передові члени цеї партії захопили керівництво нею, „вичищують" її дальше з „неблагонадьожних" елементів та швидко перетворюють її в новий інструмент комуністичного уряду. Зникнення Міколайчика та внутрішньо-політичні переміни в Польщі після того, дальше широко коментується на сторінках світової преси.

МАДЯРИ ЗААРЕШТУВАЛИ АМЕРИКАНСЬКУ ГРОМАДЯНКУ.

Будапешт, Мадярщина, 28. жовтня. (АП). — Минулої ночі мадярська поліція заарештувала в Будапешті секретарку місцевого бюра Асошиейтед Пресс, Єлисавету Поллос, що раніше була секретаркою американської військової місії в цій країні. Місцеве американське посольство звернулося сьогодні до мадярського міністра закордонних справ, домагаючись вияснення цего вже другого арештовання американського громадянина протягом останніх двох місяців.

БРИТАНІЯ ВИДАВАТИМЕ ТІТОВІ ЮГОСЛАВСЬКИХ ВТІКАЧІВ.

Лондон, 28. жовтня. — Сьогодні виявлено, що в дні 8-го вересня британський уряд заключив з комуністичним урядом маршала Тіта в Югославії окремий договір, на підставі якого зобовязується видати югославським большевикам югославських скитальників з Німеччини, Австрії та Італії, проти яких уряд Тіта видвигне оправдані докази, що вони були „колабораціоністами". Уряд Тіта вже досі видвигнув закиди „фашизму" проти тисячів югославських скитальників і, звичайно, тільки на цій підставі, що вони відмовляються від співпраці та поборюють большевицьке поневолення країни. Більшість цих збігців не тільки що не співпрацювали з німцями, але й активно поборювали їх в рядах югославського визвольного руху під проводом ген. Дражі Міхайловіча, якого британці протягом цілої війни величали найбільшим героєм, а після війни дозволили Тітові його розстріляти. Новим договором, який означав би видачу на певну смерть тисячів вільних югославян, що допомогли Британії здобути перемогу і опісля самі були прогнані з рідної землі, Британія ще раз зрадила б своїх югославських союзників. Проте, договір має деякі клявзулі, які допускають можливість всілякої інтерпретації. Першусього, Британія зобовязується видавати югославських збігців тільки у випадках поіменного і переконливого доказу їхньої вини. Процес видачі мав би тривати тільки два місяці і після того Югославія вже не матиме права видвигати будьяких претенсій до своїх втікачів. З пресових коментарів виявляється, що головною ціллю цего договору мало б бути бажання югославського комуністичного уряду якнебудь ліквідувати сильно поширений протикомуністичний партизанський рух в Югославії, при чому робиться недвозначні натяки, що югославські повстанці є у звязку з українськими протибольшевицькими повстанцями.

КОМУНІСТИЧНИЙ БУНТ В ПАРИЖІ

ПОЛІЦІЯ І ВІЙСЬКО В БОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ ВОРОХОБНИКІВ.

Париж, 28 жовтня. — Сьогодні на вістку в комуністичній пресі, що в Парижі має відбутися протикомуністичне віче, біля вічевої залі зібралося понад 10,000 комуністів та намагалися розбити зібрання. Додавши собі відваги окликами „На гак де Голя" та „На стричок Рамадье", комуністична товпа проламала деревяні барикади поліції, використовуючи їх як „зброю". На допомогу поліції закликано військо. У висліді демонстрація перемінилася в криваву бійку на вулицях міста, при чому біля 300 осіб мали віднести рани. Переведено численні арештування.

ЗАГРОЗА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ У ФРАНЦІЇ.

Рамадье домагається заяви довіря. Бунт та ізоляція комуністів в парляменті.

Париж, 28 жовтня. — Сьогодні тут відбулося найбільш бурхливе досі засідання Національної Асамблеї. Після нагальних дебат, що відбувалися при повному запереченні всяких парляментарних форм та під час яких всі партії солідарно виступили проти комуністів, ізолюючи їх, премієр Рамадье домагався заяви довіря для свого зреформованого недавно уряду. Він остерігав Францію, що на випадок дальшого скріплювання двох ексремістичних бльоків, лівого комуністичного і правого — ген. де Голя, Франції неминучо грозить громадянська війна. Під час дебат підношувано всілякі оклики, при чому комуністи нападали насамперед на Америку та на її „інтервенцію" у французьких справах. В обороні Америки виступив премієр Рамадьє та всі інші партії.

ЧОРЧИЛ ДОМАГАЄТЬСЯ „ЗВІЛЬНЕННЯ БРИТАНСЬКОГО НАРОДУ".

Ставить за приклад Америку.

Лондон, 28 жовтня. — Британський премієр за часів війни і тепер керівник парляментарної опозиції, Винстон Чорчил, сьогодні виступив в Палаті Громад з гострою критикою лейбуристського уряду премієра Атлі, обвинувачуючи його за „безоглядну партійність" та „некомпетенцію в правлінні". Ставлячи за приклад американську демократію та американську вільну торгівлю, Чорчил домагався „звільнення британського народу" від соціялістичного уряду, що намагається обмежити парляментарні вольності та є на шляху до тоталітаризму. Чорчил в дальшому домагався розпущення парляменту та розписання нових виборів.

ГЕН. КЛЕЙ ПОТВЕРДЖУЄ НОВУ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ БОЛЬШЕВИЗМУ.

Берлін, 28 жовтня. — Американський військовий губернатор Німеччини, ген. Л. Д. Клей сьогодні потвердив новий плян американської пропагандивної війни проти большевизму в Німеччині. Це частинно є наслідком того, що большевики вже від давна явно вели свою проти-американську пропаганду серед німців. Ген. Клей заявив, що від тепер речникам демократії не ставлятиметься жодних обмежень щодо поіменного виказування большевицької загрози та всіх злочинів большевицького режиму.

ГЕН. КЛЕЙ ЗАДУМУЄ ЗРЕЗИГНУВАТИ З АРМІЇ.

Але залишиться губернатором Німеччини.

Берлін, 28 жовтня. — Ген Л. Д. Клей сьогодні заявив, що він звернувся до департаменту Армії, прохаючи звільнення його від військових обовязків вже в наступному році. Він щераз заявив, що немає жодних розбіжностей між ним і урядом щодо управління Німеччини, про що часто згадують поголоски, та що він міг би залишитися губернатором Німеччини на неозначений час теж і після звільнення його з Армії. Ген. Клей має 50 років.

ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ВИБОРАХ В ДАНІЇ.

Копенгага, Данія, 28 жовтня. — Загальний зріст проти-комуністичних настроїв в Европі позначився теж у виборах до данського парляменту. Комуністи втратили 9 з 18, отже половину своїх дотеперішніх місць в парляменті. Найбільший успіх у виборах здобули соціял-демократи та Аграрна партія.

ЗМІНА НА ПОСТІ ПРОВІДНИКА „ПАРТІЇ ЗВИЧАЙНОЇ ЛЮДИНИ" В ІТАЛІЇ.

Рим, 28 жовтня. — Сьогодні тут повідомлено про резигнацію Г. Джіяннінї з посту керівника партії Звичайної Людини, що має вже досить великі впливи. Джіяннінї зрезигнував під натиском інших провідників партії, які виступили проти нього насамперед тому, що Джіяннінї був готов піддержати комуністів в намаганні повалити уряд премієра де Гаспері.

МАРНЕ СВЯТКУВАННЯ 25 РІЧНИЦІ ФАШИЗМУ В ІТАЛІЇ.

Рим, 28 жовтня. — Сьогодні припадала 25 річниця приходу до влади в Італії фашизму. Тільки одна з більших газет відзначила це згадкою, натомість на церквах та деяких інших будівлях прихильники фашизму були повиставляли чорні прапори.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

...sified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МНОГО-ПАРТІЙНІСТЬ РУЙНУЄ, ОДНО-ПАРТІЙНІСТЬ ЛЯКАЄ

В Америці вдоволені з цього, що в Франції комуністи не віднесли при мунісипальних виборах перемоги, та що стало наглядним, що їхній вплив зачав підупадати. Та з другого боку є певна резерва щодо руху, звязаного з особою генерала де Ґоля. Отже комуністи втратили, але де Ґоль скористав, як на популярності, коли іде про його особу, так і на політичнім впливі, коли мати на увазі Обєднання Французького Народу, себто рух, ним очолюваний. Це трохи стурбувало американців.

В Америці добре знають, яким великим лихом було для Франції партійництво ще до вибуху Другої Світової Війни. Прямо американцеві важко було визнатись у тих різних партіях, зокрема лівих, які стали для країни нещастям, трагедією. Це нещастя давить Францію теж і нині. Щодо цього де Ґоль має рацію, коли каже, що є багато партій, але жадна з них не є в силі нести відповідальности за долю країни і не дає розвязки на пекучі питання, як піднести Францію економічно та політично. Правда, тепер є властиво тільки чотири політичні групи (не враховуючи комуністів, бо вони не-французька партія, каже де Ґоль), але й ці не годні погодитись щодо політичної програми, а тільки взаємно себе поборюють. Звідси і рух (не партія!) де Ґоля, себто Обєднання Французького Народу, який, як каже де Ґоль, не заціклавлений у партіях, але готов приймати людей різних партій. Та саме є побоювання, що цей „рух" це теж „партія", яка заводить у Франції одно-партійність, хоч властиво де Ґоль твердить, що партії повинні б далі існувати, а тільки не мати цеї екзекутивної та законодатної сили, яку вони тепер мають.

Тому цей „рух" турбує американський уряд та взагалі американців. Це тому, що є побоювання, що він готов довести згодом до диктатури в Франції, себто до цього самого лиха, яке є в тих країнах, де вони тепер існують, уже поминаючи трагічний досвід з диктатурами з недавнього минулого. Правда, кажеться далі, що де Ґоль став тепер великим противником комуністів, але годі забути за цю несподіванку, коли він прийшов був до влади і зараз затіснив звязки з комуністами, а навіть поїхав до Москви, щоб затіснити дружбу з Кремлем. Тепер де Ґоль є за дружбу зі Злученими Державами, але передше було інакше.

Політика міняється, скаже дехто, але у диктаторів вона міняється часто в такий спосіб, що його навіть годі передбачити. Тому саме в Америці, хоч добачується нещастя Франції в її много-партійності, є водночас велике побоювання, що прийшовший до влади де Ґоль може довести згодом до справжньої одно-партійности та диктатури, а всяка диктатура є американцями зненавиджена.

Як видно з цього, американський уряд знайшовся у складнім положенні у відношенні до Франції. Та є надія, що дальші події в Франції розвинуться в такий спосіб, що усунуть американські побоювання, або бодай їх ослаблять і Америка зможе давати Франції далі цю допомогу, на яку вже рішилась.

ОСТАННЯ ПРИГАДКА

Місяць жовтень добігає до кінця а з ним і кампанія „Свободи" за добровільну доплату до передплати. Це, очевидно, аж ніяк не значить, що в листопаді, грудні, чи будьякому іншому місяці адміністрація „Свободи" цеї доплати не приймає. Навпаки, коли ви цю доплату, чи добровільну жертву на пресовий фонд своєї газети і пошлете, вони завжди будуть прийняті з однаковою подякою і з однаковим успіхом будуть використані. Місяць жовтень різниться тільки тим, що протягом його 31 днів ми про це говоримо, зглядно пишемо, пригадуючи читачам їх обовязок, прохаючи додаткової піддержки та всіляко мотивуючи її необхідність. І власне всі ці справи хочеться ще коротко пригадати на закінчення нашої „голосної" кампанії, щоб знову на цілий рік про неї замовкнути.

Присилаючи свою доплату до передплати, неодин з читачів цілком щиро висловлює своє співчуття, мовляв, он і дослужилась „Свобода", що на старість треба їй руку простягати. Це звичайно, не цілком точно, бо хоча правдою є, що „Свобода" в такому фінансовому положенні, що їй треба було б руку простягнути, проте, вона руки не простягає, тільки пригадує своїм читачам їх обовязок. Так ухвалила Конвенція два роки тому.

Вже не має потреби пригадувати, як мається справа передплати „Свободи": її кожний знає не від сьогодні, але від 27 років. Члени Союзу платять сьогодні за „Свободу" приблизно одного цента за число а не-члени три центи, точно так само, як платили 27 років тому. Хай тільки порівняють тодішні свої заробітки і тодішні кошта прожитку з сьогоднішніми і знатимуть в чому діло. В останньому тижні вже навіть Ню Йорк Таймс підвищив ціну свого недільного видання з 10 на 15 центів. „Свобода" продовжує держатися свого традиційного одного і трьох центів, бо така воля громади. Але ця громада обіцяла „добровільно" вирівняти цю різницю і кожного року добровільною додатковою доплатою до передплати покрити бодай частинно недобір. Саму „Свободу" зобовязано кожного року пригадувати громаді цей обовязок. Отже, дозвольте пригадати.

Багато читачів „Свободи" висловлює думку, що це негідне американсько-української громади, щоби газета, яка цю громаду творила й організувала та яка сама є твором громади, була змушена пригадувати читачам своє важке фінансове положення та просила допомоги. Звичайно, що це до окремої приємности не належить пригадувати ці справи. Бо „Свобода", як довго вона існує, вона дбала про всіх, намагалась прийти з допомогою кожній благородній справі, допомагала всіляко і всім, хто допомоги потребував, але мовчала про свої потреби, хоча вже нераз їй доводилося „вязати кінці докупи". Проте, й ця акція добровільної доплати до передплати та пригадка важкого фінансового положення газети не позбавлена і деяких добрих прикмет. Першусього, читачам дається можність виявити свою свідомість та свою громадську зрілість, бо ніщо так добре не характеризує громадської свідомості кожного, як власне його ставлення до своєї рідної преси. Під цим оглядом дає дуже добрі приклади дотеперішня практика збірки на пресовий фонд. Переглядаючи листи надісланих жертв, це наче читав би наше „Гу Із Гу". Переглядайте уважно проголошувані списки жертводавців і самі побачите в чому діло.

Під час минулорічної кампанії більшість читачів висловили бажання, щоби „Свобода" виходила шість разів тижнево, отже одним числом більше. Від 1-го січня цього року це бажання громади було задовольнене. Збільшено газету, придбано нові джерела інформацій, збільшились кошта видавання і тільки передплата залишилась така сама, як була минулого року і як була 27 років тому. Яким чудом це діється, зрозуміє тільки той, хто познайомлений з відносинами у „Свободі", зокрема в редакції. Таємниця цього ребусу у видаванні газети коштами зперед 27 років та постійне намагання побільшити і поліпшити газету є насамперед в наполегливій безупинній праці. Залишаючи оцінку „Свободи" її читачам, ми гадаємо, що маємо підставу і право твердити, що „Свобода" виконує своє громадське призначення та свій обовязок не тільки вміру, але й часто понад свої сили. Вона намагається служити громаді, без огляду на час і труди, яких ця служба вимагає. І це теж дає їй право пригадувати читачам про їх обовязок у відношенні до свого часопису, цей добровільний обовязок, що його перебрали на себе читачі через своїх делегатів на останній Конвенції.

Преса — це дзеркало суспільства. Яка громада, така її преса. Вартість і свідомість та громадську виробленість американських українців оцінюється по їх пресі. „Свобода" вже стала не тільки виявом думок і бажань та волі американських українців, але прямо їх символом. Від нас усіх залежить дальша доля і дальший розвиток нашого громадського життя та його образу — „Свободи". Хай це буде теж останньою пригадкою в цій кампанії „Свободи" за добровільну доплату до передплати.

Микола Чубатий.

Америка та визволення України

II.

Національна політика Америки на сході Европи її сильним Союзником.

Вже самий гуманний підхід Америки до людини напевно притягне поважні сили не-російських народів на бік Америки, бо вони знатимуть, що в самій американській ментальности націстичне поступовання нових окупантів виключене. Одначе проти Америки Кремль поведе діявольську аґітацію, малюючи Америку як вампіра капіталістів, ворога робучого народу і тощо. Тільки розумна і ясна національна політика Америки, яка поставить ідеал свободи народів та повного порядкування своїх справ кожним народом потрапить їх переконати про безкористність нового окупанта та про його бажання завести свободу та мир в світі.

Одинокий клич, який Америка повинна поставити перед очі народів Росії, це американська ідея самоозначення народів. Ця засада ясна та однакова для всіх переконає поневолені народи Совєтів, що Америка не прийшла їх поневолювати, але визволяти. Річ природна, що економічні та стратегічні рації пізніше при остаточнім порядкуванню мабуть самим народам накажуть вязатися в блоки держав, одначе сама засада самопорядкування своєю долею та своєю територією мусить бути головним воєнним кличем демократичних держав, коли вкінці будуть приневолені наступати на тиранію Кремля та валити поневолення одної шостої частини земного ґлобу.

Одна справедлива засада риґористично примінювана до всіх народів посоветської Росії, а навіть посоветського блоку держав розвяже всякі спірні граничні питання поміж поодинокими народами Совєтської Росії та її червоних сусідів. Ясна та вповні ліберальна національна політика Америки на сході Европи стане її потужним союзником проти червоної Росії.

Чи Америка має інтерес в зберіганню цілости Росії.

Як сказано, багато українських журналістів в Европі переконані, що Америка таки схоче зберігати цілість Росії нібито в імя **своїх власних інтересів,** згідно зі своєю традиційною проросійською політикою. На ділі одначе так не є, бо по останній світовій війні міжнародне положення основно змінилося і Америці тепер уже не потреба сильної Росії, отже одноцілої Росії.

Традиційна проросійська політика Америки опиралася на цім, що Америці треба було сильної Росії як противаги проти скоро зростаючої потуги Японії. До останньої війни Америка була сильно заінтересована в так званій проблемі Пацифіку, себто в питанню хто має бути паном на Тихім океані або на Пацифіку. До ривалізації за панування над Пацифіком стала Америка та Японія. Хто був паном Тихого океану, той мав доступ до великих ринків збуту Китаю та східної Азії, а теж до сирівців в тих країнах та у ґоляндських Індіях. Ці терени були сильно господарсько повязані з Америкою.

Небезпечним конкурентом Америки на цих просторах стала Японія, яка по війні російсько-японській (1905) вже всадовилася на азійськім суходолі та була б може й відтиснула Росію від берегів Тихого океану, коли б не інтервенція Америки. Американський президент Теодор Рузвелт в мирі в Портсмут виторгував зглядно корисний мир для Росії, вважаючи Росію своїм союзником проти Японії. Така політика тоді була слушна та узасаднена. Нині положення зовсім інакше. Японія основно розгромлена та розброєна. Америка опанувала всі стратегічні острови, що прямо внеможливляє відродження мілітарної потуги Японії. Справа Пацифіку в останній війні остаточно вирішена в користь Америки.

Розумна політика ген. Мек Артура в Японії не тільки що цю країну відмілітаризувала, але є всяка надія, що вона приєднає Японію як мирного союзника Америки проти всякого, хто ставив би панування Америки над Пацифіком в сумнів. Тою новою потугою, що може загрожувати інтересам Америки у східній Азії є вже не Японія, але якраз Росія. Росія показалася б для Америки силою куди грізнішою від покононої Японії, коли б Росії ще удалося скомунізувати Китай, до чого Совєтська Росія виразно прямує. Коли б це справді сталося, тоді положення Америки стало б знов над Пацифіком важке, а плоди перемоги над Японією так як втрачені.

Тому саме американська політика тепер ніяким чином не може бути проросійською. Америка тепер на ділі не має ніякого інтересу в збереженню цілости Росії. Навпаки, інтерес Америки по перемозі над Совєтською Росією вимагав би відіпхнути її в першу черґу від Тихого океану та ослабити її так, щоб вона не могла більше загрожувати Америці у східній Азії. Ослабити Росію можна основно через позбавлення її країн багатих в сирівці, отже в першу чергу України та кавказьких країн, що криють в своїх нетрах більше ніж половину тих сирівців, на яких опирається російська індустрія.

Тим способом інтерес Америки був би: перше, забрати Росії тихоокеанські береги, друге, відкроїти від Росії Україну з її вуглем та залізом, Кавказ з її пребагатими зломами нафти та відіпхнути Росію від перських границь та від Індії, щоб вона не могла дальше натискати на Персію та перти до Середземного моря та до Індійського океану. Це все значить, що животним інтересом Америки є таки розділити Росію та зіпхнути її до північно-східньої Европи і західнього Сибіру. Таке упорядкування східної Европи та північної Азії лежить теж в інтересі Британської Імперії, себто другого англосаського партнера демократичного табору.

Чи піднялася б Америка такої радикальної перебудови східньої Европи та північної Азії?

Така перебудова східньої Европи та північної Азії це радикальна переміна дотеперішнього укладу політичних сил на світі. Відомо, що кожна держава, яка веде політику світового розміру мусить поступати осторожно, щоби розвалюючи одну систему, яка існувала сотки літ, не спричинити такого замішання, яке може заабсорбувати саму Америку на десятки літ та замісць бажаного миру принести заколот на протяг цілого покоління. Тому річ природна, що й Америка поступала б осторожно та радше воліла б оставити дотеперішний лад ніж йти на нове невідоме. Саме цей момент є корисним для протикомуністичного табору росіян, які доложили б усіх надлюдських зусиль, щоб не допустити до розшматовання Росії.

Одначе все таки був би кращий інтерес Америки як теж Британської Імперії позбутися таки російського колоса, який, червоний він, червонавий чи білий, все таки буде прикрим конкурентом Америки та Британії. На таку радикальну перебудову Совєтської Росії демократичні держави пішли б тільки тоді, коли найшли б якийсь конструктивний чинник на території полудневої частини Росії, який взяв би на себе обовязок зорганізувати тут якийсь блок держав як противагу Росії, що навіть розділена все таки ще десятками літ прямувала б відзискати своє імперіялістичне значення.

Одинокою такою більшою одиницею, довкола якої могла б зорганізуватися полуднева частина російської імперії це самостійна Україна, яка, тісно звязана з державами Кавказу, а може й Туркестану, була б спосібною тримати Росію на півночі. Переконають українці Америку та Британію, що вони є тим державнотворчим елементом, спосібним зорганізувати новий блок держав на території полудневої Росії, так Америка та Британія на випадок збройного зудару зі Совєтською Росією пішли б на цей ризковний крок, щоб розпарцелювати Росію та усамостійнити Україну.

Не наберуть демократичні держави такого переконання про Україну, так будуть радше склонні оставити цілу Росію, стараючися її дещо переобразити на демократичний фасон та її розброїти. Справа визволення України залежить тепер у великій мірі від української еміграції, що сидить нині як на цензусі та є предметом пильних обсервацій демократичних держав, дарма, що українцям видається, що ними ніхто не інтересується.

Дадуть українці доказ, що вони є елементом державнотворчим, що вміють добро своєї нації ставити понад свої особисті амбіції та партійні інтереси, та що вміють підходити до справи України з широкого світового горизонту, тоді справа визволення України стане справою щораз більше реальною. Триватиме між українцями распря серед попелищ, боротьба за владу, якої ще ніхто немає, вузький світогляд провінціялів на справи свого народу та його сусідів тоді іспит зрілости українського народу випаде неґативно і справа визволення України стане далекою для теперішнього покоління.

(Кінець).

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

ВАЛЬДШНЕПИ

(Роман)

5)

— Як би тобі сказати, — раптом вимушено усміхнувся той. — Мені здалося, що десь тут недалеко пройшла Аглая.

Товариш Вовчик підкинув свої білі брови.

— Яка це Аглая? — спитав він. — Чи не думаєш ти грати ролю божевільного?

— Покищо важко сказати, мій дорогий Вовчику... Це так звуть одну з тих дам, що ти з ними познайомився на пароплаві.

— Так ти, виходить, уже знайомий із ними? Ну, і щож?...

— Ну, і слухай. Саме в цей час чоловік тьоті Клави дрімає, а дами мандрують до базару повз наш будинок.

— Ця поінформованність мене рішуче зворушує, — з захопленням сказав лінґвіст. — Їйбогу, з тебе вийшов би зовсім непоганий льовеляс... І це, до речі, багато краще від твоєї філософії.

Карамазов підійшов до вікна. Спека раптом почала спадати, і з ріки пролетів свіжий вітрець. Якось химерно запахли жерделі: запах був ніжний і нагадував чомусь старий Прованс і старомодні кабріолети. Тоді й дійсність ураз перетворилась на стилізовані ніжно-голубі тони.

— Добре! — сказав Дмитрій і легко зідхнув. — Тільки от що скажи мені, Вовчику: як би ти подивився на мене, коли б я покинув Ганну й зійшовся з однією з цих дам... саме з Аглаєю?

— Хіба ти вже встиг так далеко зайти?

— За якісь два тижні я взагалі нікуди не міг зайти. Я питаю тебе, так би мовити... на всякий випадок.

Товариш Вовчик так голосно й так несподівано зареготав, що навіть його ловерак підскочив.

— От чудак!! — скрикнув він. — Навіщо тобі робити це, коли ти можеш і не кидаючи Ганни... ну, як би сказати делікатніш... Ну, словом, використати її... цю дівчину. Мені здається й ця дівчина, коли вона не дурна, погодиться на це.

— А як Ганна? Вона на твій погляд теж погодиться?

Лінґвіст не помічав, що Карамазов говорить з ним несерйозно, й тому так відповів:

— Цього я тобі не можу сказати. Хто її знає — жіноча душа, як то кажуть, темрява... Але їй, мені здається, й не треба цього говорити.

— Цебто ти рекомендуєш дурити її?

— А хочби й так!... На мій погляд, тут нічого нема страшного й образливого для неї.

Карамазов підійшов до свого співбесідника і взяв його за плече.

— Тек-с, — кинув він. — Не сказав би я, мій вчений друже, що ти вмієш логічно мислити. В попередній розмові ти обурювався на мене, що я хочу якось там дурити Ганну, а тепер сам рекомендуєш зраджувати її.

Товариш Вовчик нічого не встиг відповісти, бо в цей момент у кімнату ввійшла Ганна і сказала, що лінґвіста хтось кличе. Карамазов підійшов до коша з жерделями, мовчки взяв одну жерделю й, зиркнувши на дружину, перевів свій погляд на згоріло-голубе небо. Він одразу догадався, хто викликає його друга. І дійсно: біля хвіртки товариш Вовчик побачив двох дачників, що нахабно познайомились із ним на річному пароплаві. Власне, тут були не всі: батька (чи як його?) не було. Була тьотя Клава й Аглая.

III.

— Здрастуйте, тьотю Клаво! Здрастуйте, Аглае!

Товариш Вовчик розшаркався так галянтно, ніби він і справді був славетним льовелясом.

— Доброго здоров'я, „мон амі", — сказала тьотя Клава й, недовго думаючи, упевненим і рішучим рухом узяла його під руку.

Та жінка, що її лінґвіст назвав Аґлаєю, покищо не думала фамільярчати з Вовчиком й тільки запропонувала йому відіпняти та використати одну з запашних троянд, що висіли на її грудях. Товариш Вовчик зробив це з задоволенням, і вони поволі пішли згорілою і порожньою вулицею заштатного містечка.

— Ви сюди надовго приїхали? — спитала тьотя Клава.

— Товариш Вовчик говорив нам, — сказала Аглая. — Він теж приїхав на два місяці.

— Так, — підтвердив лінґвіст. — Ви не помиляєтесь. Але...

Він хотів щось спитати й, не спитавши, замовк. Власне, він не знав, як спитати, його здивувала тьотя Клава — вона говорила з ним так розвязно, ніби вона знала його, по меншій мірі, з дитячих літ.

(Дальше буде).

Львів у радянській шаті

(Образки з радянської дійсности у 1939-40 рр.).

— А скажіть но, як то там по правді було вам під тими большевиками? Чи справді вони такі як пишуть газети? Чи не змінились нічого за тих 25 років?

Майже кожний завдає тут такі питання. Іноді, таки відчуваєте сумнів у питаючого. Ще таки справді багато невірних Томів...

Коли відповідаю на ці нудні питання, мені мимохіть нагадується вересень 1939, коли то ми, там у Галичині, теж випитували, недовіряли, переконували себе.

Було то в той час, коли большевики стояли на схід і на півдні від Львова, а німці на захід і полудне, та облягали тих кілька десятків тисяч недобитків польського війська, що чванькувато намагались боронити цей останній бастіон Жечипосполитої.

Хто займе Львів? німці, чи большевики? Думки і бажання були поділені. Але більшість ждали большевиків.

Усе ж свої, а не німота... Галичина буде вже раз зєдинена зі Східною Україною... Над містом гули літаки і розкидали летючки на українській мові, підписані командуючим українським фронтом марш. Тимошенком... Український фронт... Тимош-енко. „ „Звільнений український народ..."

Прийшли. Перше враження прикре. Брудні, обідрані, кріси на мотузках, московщина...

Хоч усе пахло Москвою, люди ще мали ілюзії. Все ж таки Україна... Сходились, радились. Треба б допомагати організувати якусь владу. Щоб бачили, що українці є тут. Робили списки українських залізничників, поштовців, працівників скарбових, судових, учителів. Носили ці списки по різних командірах; але або [illegible] „не нада", або і лайка:

— А буржуазние чіновнікі? Ха, ха, ха! Смотріть, щоб не позамикали вас!...

Це діяло як зимний туш. Але ми все ж таки не переставали заходитись, щоб допомогти своїй владі...

Аж поволі стало організуватись те державне життя.

Перш усього відчули ми на своїй шкурі, що вже працюють органи внутрішньої адміністрації — Народнього Комісаріяту Внутрішних Справ — НКВС, по російськи НКВД.

Спершу безконечні реєстрації. За ними арештування і вивоження на схід.

Все у ночі. Гул автомашин став для нас кошмаром, що переслідує у ночі. Ночами не спите, тільки надслухуєте, чи не їде вашою вулицею авто, а відтак чи не зупинилось під вашою хатою. Після того грюкіт чоботом у двері. Через годину вся сімя в авті і їде...

Після такої ночі люди мов примари ходили. Тільки й мови, кого, як, куди...

І питання: коли на мене черга? Вистачає непідписаний донос, а хто його знає, чи не впаде кому на думку і на мене написати? Ось просто комусь забагнеться мойого помешкання. Це найскоріший спосіб позбутись людини.

„Краще знищити сто невинуватих, чим мав би між **ними проховзнутись один ворог пролетаріяту".**

Таке десь колись написав Ленін і це законна підстава винищування невинних людей. Лиш не винищується на 99 на 100, як велів Ленін, а 999 на 1000.

Хто зна чи не перші попадають найбільші подвижники комунізму.

Після приходу большевиків перші вилізли на світло денне і стали горлати за новою владою ті, що насиділись у польських тюрмах за комуну.

І одні з перших стали заповнювати тюрми. Бо ніхто для червоних не є так ненависний як ідейний комуніст. Вони, свідомі, що ідейник перший стане до боротьби з ними, коли загляне здійсненню своєї ідеї на практиці блище у вічі.

Поруч комуністів помандрували за решітку і всякої масти соціялісти, що з червоними прапорами маніфестували по вулицях враз із комуністами. Ті „соціял-зрадники", як їх большевики називають, це теж червона плахта на них.

Що раз менше стало промов на мітінгах. Бо бувало вечером говорив, сказав щось не так, як написано у сталінському корані, і вже нема. Вже троцкіст.

Що ж тоді казати про наших. Про те вже тільки говорилось. Тюрми тріщали від молодих і старих, хінок і дівчат.

Іноді навіть такі арештування, що смішно робиться.

До знаного у Львові з його лівих переконань адвоката прийшло вечером кількох анкаведистів і веліли збиратись. Попав — думає. Відітхнув щойно, коли побачив, що не привезли його ні під Бриґідки, ні Яховича, ні Лонцкого, ні Замарстинівську тюрму, а під будинок на вуглі вулиць Казимирівської і Замарстинівської, де містилась районова рада Шевченківського району.

Введе до великої кімнати, де за столом кількох советів, неукраїнців. Ніхто на нього не звертає уваги. То ж він вітаючись стукнув закаблуками.

— Вот ґадіна! То ми єво хателі!... Вот ізменнік. І не вияснивши хто, чому і як відправили у вязницю.

Як здивувався бідняга, коли ранком розглянувся по келії. У невеличкій кімнаті понад 100 чоловік, самі польські старшини.

— Чому я тут? — клопотала собі голову людина, що ніколи не служила у польському війську і не мала ніякого іншого гріха на своїй совісті.

Довідався за що сидить аж вийшовши по трьох місяцях із тюрми завдяки наполегливим заходам впливового вже тоді проф. Кирила Студинського.

Аж Студинський вияснив йому тайну арештування.

Студинський маючи ще ілюзії щодо якоїсь української державности, робив заходи, щоб на чолі чотирьох дільницевих (районових) урядів у Львові стали відповідні громадяни-украинці. Но і на голову Шевченківської райради (були ще: Сталінська, Залізнодорожна і Червоноармійська) запропонував відповідальним чинникам д-ра С. Стукнення закаблуком вистачило одначе, щоб і позбутись кандидата, задовольнити Студинського, і видержати людину 3 місяці в тюрмі: І то коли б не Студинський, то хто зна як воно було б...

Бо вийти з тюрми — один на тисяч.

Бачили, що людина невинна. Але знали, що хто не був їх ворог, то мусить ним стати перейшовши страхіття тюрми.

То виходили хіба ті, що зобовязались їм служити.

Їм мало було донощиків за гроші. Діло в тому, щоб мати донощиків серед людей, які від них потерпіли, і яких через те ніхто не буде підозрівати.

Передержавши людину декілька місяців у тюрмі, і давши їй змогу побачити все, що вони вміють, пускали, з прорученням доносити. Вивязувався з доручення — добре, ні — йшов назад у тюрму — тоді вже назавжди.

Дехто зобовязався і скривався відтак у підземеллях. Багато призвищ можна б назвати.

А судів не було?

Були. Народні суди. Суддя — партійний з Москви і два засідателі зпоміж місцевих людей. Та політичні провини не судили ці суди, а т. зв. „тройка" НКВД.

Суди судили тільки менші справи. Судили як знали. Ось приклади:

Думали люди, як привикли. Ось так декілька студенток звернулось до молодого правника, що був радянським адвокатом, О. Д. з порадою чи не можна б їм зорганізувати якусь харчеву допомогу арештованим, так як то було за польських часів. Правник вияснив їм, що це неможлива справа, і забув про розмову.

Та якимсь чином довідалась про неї НКВД. Молодий адвокат дістав 8 літ заслання за те, що не доніс владі, що контрреволюціонерки організували допомогу контрреволюціонерам. Вирок цей перемінився у смертну кару, бо не вспіли його вивезти зі Львова і мабуть згорів він разом із тисячами інших вязнів при відвороті большевиків.

Суди теж судили селян за злісний неплатіж податків. Нормою було 5—10 літ за те, що селянин не хотів іти у колгосп, а не міг сплатити податку, що перевищував вартість цілого майна.

Так виглядали суди у Львові.

А як з іншими урядами?

Одним із найголовніших завдань адміністративних органів райрад, була після приходу большевиків — націоналізація майна і завідування ним.

Що забирали для держави поміщицькі маєтки, фабрики, камяниці купців і багатіїв — ясно. Але забирали доми і людям, що крівавим потом заробили на власний кут.

От відомі такі факти, як той, що робітникові Л. М. забрали невеличкий дім на два поверхи у Львові, який він купив у 1921 році за $8,000. які заробив у Канаді, направляючи черевики. Та не тільки те. Хоч він дальше працював у Львові як швець, отже жив із праці рук, йому як експлуататорові казали забратись зі Львова на основі славного § 11. і поселитись не блище як 100 км. від міста. Тямлю, як нині, як він у саму Великодну Суботу, 66 дістав такий приказ, з діточками їхав з тим, що дозволили забрати, до Бродів.

Можна б так розказувати і розказувати у безконечність. Кожний із нас має тільки переживань за тих 20 місяців большевицького панування, що на воловій шкірі не списав би.

М. К-о.

ПО ВІДЧИТАННІ ПРОКЛАМАЦІЇ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ У ФИЛАДЕЛФІЇ.

Зліва направо: п-на С. Кукла, Мейор міста Филаделфії Бернард Семуел, д-р Володимир Ґалан, п-на Е. Кульчицька.

РЕКОРДИ

Всякі важливіші події з громадського і суспільного життя народу, чи лише малої громади, які мають загальне значення, повинні знайти місце бодай на сторінках преси, щоб не пройти безслідно дня історії. Це має теж велике виховне значення, бо може послужити прикладом, заохотою для других, менше підприємчивих і менше відважних і рівночасно має дати доказ, що дана громада живе і працює для добра загальної справи.

Одною з таких важливих подій в житті української громади в Шикаґо був приїзд і виступ в українській імпрезі артиста із Голивуд, Івана Годяка та групи українських мистецьких сил, як також злученого українського хору м. Шикаґо і околиць, з метою придбати фондів на допомогу українським страдникам-скитальникам в Европі.

Перший раз в історії американських українців виступає перед широкою публикою і бере активну участь в благородній допомоговій акції голивудський артист, свідомий і гордий свойого українського походження п. Іван Годяк, який певно в душі бажає бачити український нарід в ряді других державних народів.

У тій небуденній імпрезі в Шикаґо крім артиста Івана Годяка, взяли участь також визначні у музичному світі оперові співаки п-ні М. Полиняк-Лисогір з Ню Йорку, Олександер Кульпак з Шікаґо, скрипачка-віртуоз Донна Ґресько з Канади, пяністка, О. Дмитрів з Джерзі Ситі, злучений хор м. Шікаґо та околиць під дірегентурою Семена Чуби. Ініціятором та душею цілої імпрези був адв. Р. Смук.

Вечір-концерт мав повний успіх і приніс десять тисяч долярів на допомогу українським скитальникам. Ця велика імпреза „увіковічнена" — як кажуть — на грамофонних кружках-рекордах.

Їх продажна ціна — 4 рекорди в гарнім альбомі коштують 8 долярів, а ріжниця яка є між ціною продукції і продажі буде з черги передана до ЗУАДКомітету на допомогові цілі. В той спосіб буде забезпечений постійний прибуток на допомоговий фонд.

Замовляти рекорди можна:

League of Americans of Ukrainian Descent
2006 West Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois

або:

United Ukrainian American Relief Committe, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Penna.

Ті рекорди дуже добре надаються для громад для влаштовування імпрез на допомогу скитальникам, головно якщо деякі громади не мають потрібних сил на виконання власної програми. Теж для українських родин і взагалі для всіх українців ці рекорди будуть цінною пам'яткою.

М. Баран.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Голосуймо 4 листопада на Марусю Бек на радну міста.

Останніми роками українці міста Дітройту виявили глибше зацікавлення політичними справами нашого міста, з знов американські чинники виявили охоту з нами кооперувати. Це наше зацікавлення ще не увінчалось конкретним успіхом, але здобуло нам прихильність широких американських кол.

Отсей політичний рух завдячуємо виборчим кампаніям, звязаним з особою п-нни Марусі Бек. Кандидуючи на „пробейт" суддю, а відтак на „трефик" суддю, вона виявила таку політичну силу, яка викликала прямо здивування у політичних колах нашого міста і стейту. Завважили тут її гарні прикмети: спосібна, але скромна, високо освічена, а водночас і ввічлива, а при цьому відома зі своєї красномовности. Усе це здобуло їй багато прихильників серед американців. Тому не диво, що при останніх правиборах на 191 кандидатів (184 мужчин і 7 жінок) вона осягнула 18-те місце та одержала таким чином номінацію на радну міста.

Цей здобуток є не тільки її особистим, але й нашим, осягом дітройтських українців. Так це розуміють теж і американці, яких вона постійно освідомляє у своїх промовах щодо України, здобуваючи що раз більше прихильників для української справи.

Нині наша громада горда з п-нни Марусі Бек. Тому я певен, що ні один українець і ні одна українка не забудуть в дні 4 листопада сповнити свій горожанській обовязок і піти до виборчої урни та голосувати, а при цьому віддати голос на Марусю Бек як радну міста Дітройту.

Іван В. Дячун.

—o—

ВИТМЕН, МАСС.

На спомин дружини — жертва на УПА і скитальників.

Мені довелося стрінутися з гром. Захаром Раком, від котрого я довідався таке:

1 серпня 1947 упокоїлася його дружина, з котрою він прожив двадцять кілька років. Вони обоє походили з любої їм Лемківщини. Вона виїхала до Америки перед першою війною, а він після війни, відбувши воєнну кампанію як австрійський вояк. Одначе після розпалу Австрії він разом з іншими пішов до Української Галицької Армії, воював проти Польщі, перейшов Збруч і перебув Чотирокутник Смерти. Після розгромлення УГА почалася його мандрівка і він опинився аж на Сибірі, бо то вже настала большевія. Зазнавши большевицького пекла, Захар рішився втікати з Сибіру і йому пощастило. Майже чудом дістався до Китаю разом з іншими.

Мати Захара жила тоді в Бостоні і вона помогла йому дістатися з Китаю до Америки. Приїхавши до Бостону, Захар одружився з бл. п. Анною. По кількох роках перебралися вони на фарму, бо лемки люблять сільське господарство, де пташки щебечуть серед праці, а свіже повітря додає сили та здоровля. На фармі вродилося молодим супругам дві донечки, обі вони є членками У. Н. Союзу.

Та прийшло нещастя і 1 серпня розпрощався Захар і його дві донечки з дорогою Анною. Серед жалю пригадав собі Захар, що на світі є ще інші нещасливі, як от наші скитальники і члени УПА. Тому він склав на УПА $50, а на скитальників $25, разом $75 в тім переконанні, що це осолодить їх долю: одним медикаментами, а другим харчами і одягом.

При цій нагоді він і його донечки Юстина й Софія складають щиру подяку членам від. 238 У. Н. Союзу, усій громаді православної церкви в Бостоні, що під проводом о. В. Каськова взяла участь у віддані останньої прислуги бл. п. Анні.

Микола Давискиба,
Бостон, Масс.

У БОРОТЬБІ З ГРЕЦЬКИМИ ПАРТИЗАНАМИ. Це частини грецької правильної армії, вислані до боротьби з грецькими партизанами, які нападають на Грецію з боку Альбанії. Це грецький король Павло переводить інспекцію цих вояків в Янінї, близько альбанської границі.

Фіорело Г. Ла Гвардія — Американець

Довго після того, як память про Фіорелло ЛаҐвардію почне занепадати, історія його життя все ще буде прикладом того, чого може людина досягнути в демократичних умовах. Тільки за дійсної демократії людина має можливість завдяки своїм здібностям — незважаючи на національне походження, чи соціяльне становище — висунутися наперед в своїм місті, в своїй країні й зрештою — в світі. Відважне, завзяте й чесне стремління Ла Ґвардії робило честь демократії, яка уможливила для нього такий поступ.

ЛаҐвардія народився і виріс серед багатих на різноманітність умов, якими так характерна Америка. Його батько був родом з Італії, мати з еврейського роду. Після одруження вони приїхали до Ню Йорку. Тут і народився Фіорелло ЛаҐвардія року 1882, на „Іст Сайд". Коли йому було три роки, його батько — здібний музикант — став диригентом військової оркестри в однім з західних постів. Там провів свої дитячі роки Фіорелло, пізнаючи традиції піонерського життя заходу.

По смерти батька — в 1898 році — Фіорелло лишається сам на себе, треба працювати для заробітку. Першу працю прийняв в американськім консуляті в Будапешті, потім в американськім консуляті в Трієсті. В двадцять літ став консульським агентом в Фіумі, де приступив до студіювання мов: італійської, сербо-хорватської та німецької.

Року 1906 він зрештою повернувся до свого рідного міста, до Ню Йорку. Було йому тоді двадцять-пять років. Вивчає стенографію й дістає працю перекладача на Еллис Айленд. Вивчає мови французьку та жидівську. Вечерами студіює право. Року 1910 стає адвокатом, відкриває свою канцелярію в місті Ню Йорку. Не було клієнтів, сам за ними шукав й знаходив серед робітників одягової індустрії в часі великих страйків в 1913 та 1914 роках.

Вроджений борець, ЛаҐвардія почав свою політичну активну працю року 1914 як прогресивний член Республиканської Партії, а в 1916 році був вибраний до конгресу з одної нюйорської округи. Це була одна з його чисельних перемог над „Тамані Гол" — політична машина Демократичної Партії в Ню Йорку. Після вступу Злучених Держав у Першу Світову Війну ЛаҐвардія служив летуном на італійськім фронті й повернувся з відзначенням та в ранзі майора.

На початку двадцятьох років ЛаҐвардія знова кандидатував до конгресу і був вибраний. В конгресі він завше підтримував ліберальні проєкти, вів завзяту, хоч і безуспішну, боротьбу проти обмеження міграції й ніколи не оминав нагоди виступити проти упередження й нетерпимости. Він пропонував, щоб в аплікаційних формах на цивільну службу зовсім не згадувалося про расу та віру. Коли пізніше став мейором міста Ню Йорку, видав розпорядження, аби про ці питання не згадувати в аплікаційних формах, що їх виповняють кандидати на міську цивільну службу.

В 1929 році ЛаҐвардія одружився зі своєю секретаркою, Марією Фишер, потім прийняв за своїх двоє дітей — дівчинку й хлопця. (Його перша жінка та маленька дочка померли пару років перед тим).

Урядове дослідження діяльности „Тамані Гол" та розкол в рядах Демократичної Партії дали ЛаҐвардії бажану нагоду служити рідному місту. Він виставив свою кандидатуру і був вибраний мейорм. Бути мейором-реформаторм в місті Ню Йорку, це значило майже політичне самогубство. Проте його вибирали мейором на три терміни (1934-1946). Протягом того часу він старався завести добре управління й це йому вдавалося, управляв містом на користь його мешканців. Співробітників він собі шукав з різних партій, відповідно до здібностей, без огляду на расу, віру чи національне походження. Значно збільшив число занять в міській цивільній службі. Позбавив департамент поліції страху перед різними політичними посяганнями й впливами на працю поліції, поліпшив, зміцнив фінансовий стан міста; багато зробив для охорони здоровля населення, побудував 60 шкіл; 200 спортових майданів та гриц; торгові криті ринки; шість мешкальних проєктів; модерні шпиталі; бібліотеки; величаві нові мости, дороги.

Друга Світова Війна — в часі якої ЛаҐвардія відбував свій третий термин мейора міста Ню Йорку — наклала на нього нові державні та міжнародні відповідальности. Деякий час він був директором Цивільної Оборони, головою американської секції Американсько - Канадійської Сталої Оборонної Ради, а з 29 березня 1946 року генеральним директором УНРРА, після Герберта Лімана. На становищу голови УНРРА він провадив міжнародню кампанію для здобуття харчових продуктів для голодуючих країн. Уступив з того становища тоді, коли стало ясним, що Британія й Злучені Держави не будуть надалі підтримувати міжнародної акції допомоги зруйнованим війною країнам. Він безуспішно домагався створення фонду в $400,000,000 на негайну допомогову потребу, яким мали б розпоряджати Обєднані Держави. В останніх днях свого життя він все мав на думці тяжкі терпіння голодних людей в Европі, болів за них.

Фіорелло ЛаҐвардія був людиною, яка викликає до себе різні почуття — злобу, ненависть, захоплення, любов, признання, критику. Але американці памятають його тепер як великого американця, великого адміністратора — він був найліпшим мейором, якого коли мав Ню Йорк — як людину високо гуману й правдивого демократа. Вони памятають ЛаҐвардію як одного з тих небагатьох, що відважуються бути чесними з собою.

Загальна Рада — ФЛІС.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 12. жовтня 1947 року помер у 65. році життя.

ІВАН ЧЕРҐАВИЙ,

довголітний член та бувший рекордовий секретар 16 років Бр. св. о. Николая, від. 0106 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Вступив до У. Н. Союзу в 1926 р. Покійний походив з села Побук, пов. Стрий. Завжди жертвував на всі українські справи, при смерти казав жені дати $25 на українських скитальців та $10 на Дім Відділів У.Н.С. в Шікаґо. Полишив у смутку жену Анастазію, сина д-ра Михайла та дочку Ірину, учителька у смійській школі, котрі всі є членами У.Н.С.

Похорон відбувся 15. жовтня з погребового заведення до церкви св. о. Николая. Похований на українськім катол. цвинтарі св. о. Николая, Гіґтінс Ровд і Діcплейн Рівер. У похороні взяли участь 2 відділи: 106 і 55 та родина, кревні і знайомі. Відділ 106 утратив члена та щирого працівника. — В. Я. П.!

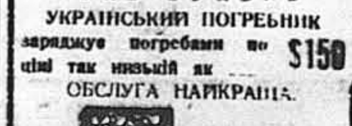
Г. Дацків, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

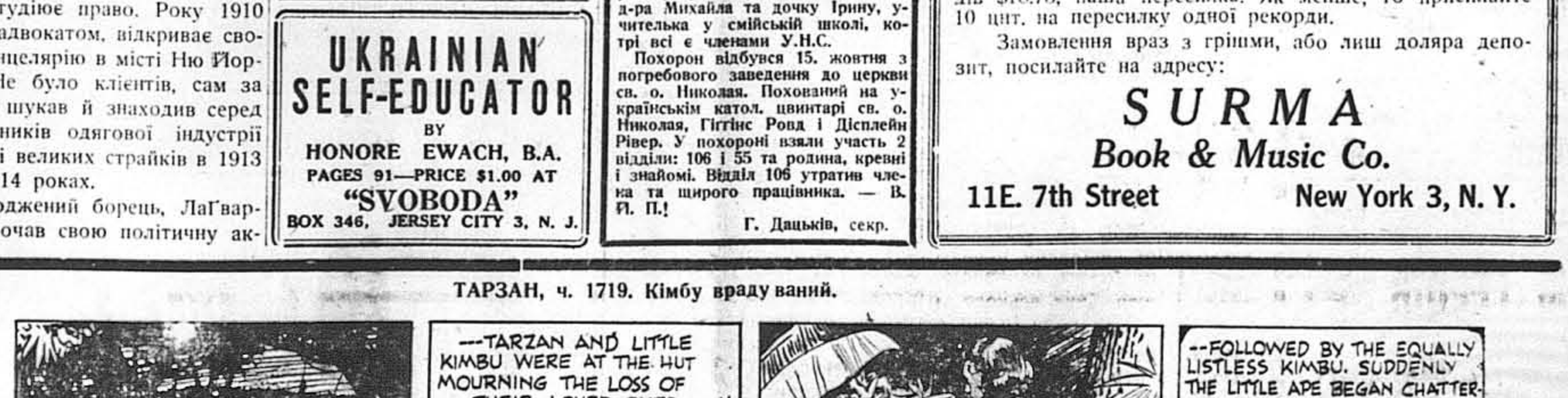
ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 2. листопада, в сали парохіяльній, зараз по Сл. Божій. Присутність всіх членів конечна. Прийдіть і приведіть нових членів для батька Союзу і для Братства. — Уряд.

ТАРЗАН, ч. 1719. Кімбу врадуваний.

Саме, коли Таґа й Молат втікали з Дженою в сторону ріки...

Тарзан і малий Кімбу перебували в колибі, серед жалоби по втраті своїх рідних.

Тарзан знав, що дитині треба харчу, отже Тарзан подався потихоньки в нетри...

...а за ним потягнувся теж потихоньки Кімбу. Нагло малий малпюк почав кликати зо зворушення.